

DE ONTOLOGISCHE CODE VOOR DE LEDEN VAN DE BEROEPSVERENIGING BEËDIGD VERTALERS EN TOLKEN (BBVT)

PREAMBULE

Om de tekst zo leesbaar mogelijk te maken, is ervoor gekozen om de beëdigd vertaler en beëdigd tolk als hij aan te duiden in plaats van hij/zij. Het spreekt echter vanzelf dat de beëdigd vertaler of beëdigd tolk zowel een man als een vrouw kan zijn.

De beroepsethiek van de beëdigd vertalers en beëdigd tolken gaat uit van de fundamentele principes die in onderstaande bronnen zijn gedefinieerd:

- De Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, december 1948 (art. 1-11);
- Het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, 4 november 1950 (art. 5 - 6);
- Het Internationaal verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten van 19 december 1966, art. 14;
- Het Internationaal verdrag inzake de rechten van het kind, art. 40;
- Het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie (2000/C 364/01), Hoofdstuk III - art. 20 - 21, Hoofdstuk VI - art. 47 - 50;
- Richtlijn 2010/64/EU van het Europees Parlement en de Raad van 20 oktober 2010 betreffende het recht op vertolking en vertaling in strafprocedures.

Ze illustreren de sleutelrol die beëdigd tolken en beëdigd vertalers bekleden bij het garanderen van een eerlijk proces en hoe hun werk invloed kan hebben op het leven en de rechten van anderen. Beëdigd vertalers en beëdigd tolken spelen dus een essentiële rol in alle inspanningen om de gelijkheid van burgers in de communicatie met Justitie te waarborgen.

Om die reden moeten de beëdigd vertalers en beëdigd tolken bij de uitoefening van hun functie blijf geven van absolute betrouwbaarheid, onafhankelijkheid en onpartijdigheid. De beëdigd vertalers en beëdigd tolken staan bovendien in voor elke tekortkoming in de uitvoering van hun opdracht. Ze moeten zich dus bewust zijn van hun plichten en verantwoordelijkheden. Deze code en de bepalingen ervan werden met dat doel opgesteld.

Leden van de BBVT aanvaarden deze code bij aansluiting en schikken zich naar de deontologische regels die erin zijn vervat.

1. BEROEPSBEKWAAMHEID

1.1. De beëdigd vertaler of beëdigd tolk aanvaardt enkel opdrachten waarvoor hij over de gevraagde kwaliteiten beschikt en waarvan hij de goede afwerking kan garanderen.

1.2. De beëdigd vertaler of beëdigd tolk vertaalt en/of tolkt enkel in de talencombinaties waarvoor hij beëdigd is.

1.3. De beëdigd vertaler of beëdigd tolk staat in eigen persoon in voor de uitvoering van de opdrachten die hij aanvaardt. Enkel mits akkoord van de opdrachtgever mag hij de opdracht doorgeven aan een collega beëdigd vertaler of beëdigd tolk.

1.4. Indien de beëdigd vertaler of beëdigd tolk niet in staat is de opdracht naar behoren uit te voeren, om welke reden dan ook, zal hij de opdracht onmiddellijk teruggeven aan de vorderende overheid, zodat die de opdracht aan een andere beëdigd vertaler of beëdigd tolk kan verlenen. Hetzelfde geldt in geval het emotioneel, psychisch of naar zijn geweten onmogelijk is om de opdracht verder te zetten.

1.5. Ook indien de beëdigd vertaler of beëdigd tolk tijdens de uitvoering van een opdracht vaststelt dat er communicatieproblemen ontstaan door verschillen in het taalgebruik van de anderstalige en hemzelf die de verdere goede afwerking van de opdracht onmogelijk maken, dient hij dit onmiddellijk te melden aan de partijen. Hetzelfde geldt bij het niet voldoende blijken te beheersen van vakterminologie.

2. PROFESSIONELE HOUDING

2.1. De beëdigd vertaler of beëdigd tolk gedraagt zich altijd waardig en professioneel en behandelt alle partijen met respect, ongeacht nationaliteit, geslacht, taal, etniciteit, cultuur, leeftijd, politieke overtuigingen, seksuele oriëntatie, enz. Hij oefent zijn taak zo discreet mogelijk uit.

2.2. De beëdigd vertaler of beëdigd tolk is van onbesproken gedrag en is op de hoogte van de wetten en voorschriften die de uitoefening van zijn beroep en opdracht regelen.

2.3. De beëdigd vertaler of beëdigd tolk verbindt zich ertoe zijn kennis en deskundigheid continu te onderhouden en zelfs te verbeteren.

2.4. De beëdigd vertaler of beëdigd tolk verbindt er zich toe de gemaakte afspraken te respecteren. Indien dit door onvoorziene omstandigheden onmogelijk is, brengt hij de vorderende overheid zo vlug mogelijk op de hoogte.

2.5. De beëdigd vertaler of beëdigd tolk kan te allen tijde gevorderd worden voor opdrachten voor de Belgische gerechtelijke overheid. Hij weigert een opdracht enkel om geldige en gerechtvaardigde redenen. De beëdigd vertaler of beëdigd tolk voert een aanvaarde opdracht uit binnen een redelijke, eventueel de overeengekomen termijn. Bij een oproep door de overheid gaat de beëdigd vertaler of beëdigd tolk altijd na of hij de opdracht kan aanvaarden.

2.6. De beëdigd tolk introduceert zich steeds bij aanvang van de opdracht aan de partijen (ook wanneer hij herhaaldelijk bij dezelfde dienst of voor dezelfde anderstalige tolkt) en legt kort de belangrijkste deontologische principes uit:

1. Ik ben de beëdigd tolk Nederlands – taal X;
2. Ik heb de plicht alles te tolken wat hier wordt gezegd;
3. Ik ben gehouden aan het beroepsgeheim;

4. Ik ben neutraal;
5. Ik tolk in de "ik" vorm, en jullie kunnen elkaar rechtstreeks aanspreken; en vraagt vervolgens of deze duidelijk en begrepen zijn.

2.7. De beëdigd tolk onthoudt zich van iedere commentaar, tenzij deze om tolktechnische redenen. Zo kan hij desgevallend tussenkomen (verwijzend naar zichzelf als zijnde "de tolk") om:

- herhaling of verduidelijking te vragen over iets wat hij zelf niet heeft begrepen; bij voorbeeld wegens de akoestiek, of in geval van onduidelijkheid of dubbelzinnigheid van een term of een gezegde.
- om aan te geven dat één van de partijen iets niet of verkeerd heeft begrepen;
- om aan te geven dat zijn functioneren in het gedrang komt door bijvoorbeeld vermoeidheid, ziekte, te lange formuleringen, ...

2.8. De beëdigd vertaler of beëdigd tolk zal de vorderende overheid en partij(en) wijzen op om het even welke omstandigheid of voorwaarde die de kwaliteit van uitvoering negatief beïnvloedt, zoals onleesbaarheid van de te vertalen tekst, vermoeidheid van de tolk, de onmogelijkheid om te horen, een te hoog spreektempo, enz.

2.9. De beëdigd vertaler of beëdigd tolk zal eventuele vertaal- en/of tolkfouten zo snel mogelijk melden en verbeteren.

2.10. Beëdigd vertalers en beëdigd tolken zullen handelen in een sfeer van respect, samenwerking en solidariteit ten overstaan van hun collega's.

3. NAUWKEURIGHEID EN VOLLEDIGHEID

3.1. De beëdigd tolk heeft de plicht alles wat door de partijen wordt gezegd zo getrouw en volledig mogelijk te tolken, dit wil zeggen naar betekenis, inhoud en intentie, zonder toevoegingen, weglatingen of wijzigingen. Indien een van de partijen vraagt een door hem gemaakte uitspraak of uiteenzetting niet te vertalen, zal de beëdigd tolk betrokkene op deze plicht wijzen.

3.2. De boodschap in de brontaal zal getrouw worden weergegeven in de doeltaal, waarbij alle elementen van de originele boodschap zullen worden behouden. Het register, de stijl en toon van de brontaal zullen worden behouden.

3.3. Voor een beëdigd vertaler geldt dit mutatis mutandis ook met betrekking tot het getrouw vertalen van een document.

3.4. Indien een precieze equivalente weergave of letterlijke vertaling onmogelijk blijkt en een omschrijving zich opdringt voor een goed begrip, dient de beëdigd vertaler of beëdigd tolk dat te melden.

3.5. De beëdigd vertaler of beëdigd tolk tolkt of vertaalt ook gebeurlijke beledigende of choquerende omgangstaal, scheldwoorden of onaangename boodschappen.

3.6. De beëdigd tolk tolkt ook boodschappen die tot de tolk zelf zijn gericht.

3.7. De beëdigd tolk tolkt onwaarheden of fouten net zoals hij ze gehoord heeft.

3.8. De beëdigd vertaler vertaalt een document steeds in zijn geheel.

3.9. De beëdigd vertaler bekrachtigt met zijn handtekening de eensluidendheid van zijn vertaling. Onder een beëdigde vertaling wordt volgende vermelding aangebracht: “Voor eensluidende vertaling ne varietur van het ... naar het ... Gedaan te ..., op ...”, gevolgd door het identificatienummer, de naam en de titel van de beëdigd vertaler.

4. NEUTRALITEIT EN ONAFHANKELIJKHEID

4.1. De beëdigd vertaler of beëdigd tolk blijft steeds volkomen neutraal en objectief, zowel vóór, tijdens als na de opdracht. Hij doet geen uitspraken over de gesprekspartners, kiest geen partij en laat zich niet overhalen tot het uiten van opinies, interpretaties of gevoelens in verband met de opdracht of de betrokkenen ook niet wanneer hem daarom gevraagd wordt of hij daarvoor onder druk wordt gezet.

4.2. Cultuurgebonden termen, begrippen en/of omgangsvormen kunnen, uitzonderlijk, bij wijze van verduidelijking, worden weergegeven indien alle partijen daarmee instemmen.

4.3. De beëdigd vertaler omschrijft gevoelige termen of termen waar geen equivalent in de doeltaal voor bestaat op een neutrale manier. Zijn duiding beperkt zich tot het strikt noodzakelijke.

4.4. De beëdigd vertaler of beëdigd tolk verwittigt onmiddellijk de vorderende overheid indien zou blijken dat hij op een of andere wijze een persoonlijke relatie of band heeft met een van de betrokken partijen of er enige vorm van belangenverstrengeling kan worden vermoed.

4.5. De beëdigd vertaler of beëdigd tolk maakt onder geen beding gebruik van zijn machtspositie en aanvaardt geen cadeaus of tegenprestaties van de vorderende overheid of betrokken partijen, buiten het verschuldigde honorarium.

4.6. Aangezien een beëdigd vertaler of beëdigd tolk in alle omstandigheden zijn onkreukbaarheid en onafhankelijkheid moet behouden en zelfs een schijn van mogelijke partijdigheid dient te worden vermeden, zal de functie van beëdigd vertaler of beëdigd tolk onverenigbaar zijn met de functie van andere actoren van Justitie (advocaten, magistraten, rechters, griffiers, parket- en griffiebedienden, zaalbodes, penitentiair personeel, gerechtsdeurwaarders, deskundigen), evenals politieambtenaren en ambtenaren van inspectiediensten.

4.7. De beëdigd tolk:

- positioneert zich in een consultatieruimte of verhoorlokaal neutraal in een triade-opstelling.
- tolkt in de "ik"-vorm (1ste persoon) om de communicatie tussen de partijen te bevorderen en wijst de partijen erop dat zij elkaar rechtstreeks kunnen aanspreken.
- verstrekt geen andere informatie dan het tolken van de boodschap, noch op eigen initiatief, noch op vraag van de vorderende overheid of een van de partijen.

- verstrekt geen advies aan de vorderende overheid of partijen.
- uit geen persoonlijke opinies, voorkeuren, interpretaties of gevoelens, zelfs niet op non-verbale wijze.
- blijft altijd de tolk en neemt dus op geen enkel moment deel aan de gesprekken.
- houdt zich aan de tolkopdracht en is niet behulpzaam bij andere taken.
- blijft bij voorkeur niet alleen achter met een van de partijen in het verhoorlokaal.
- vermijdt onderonsjes met de vorderende overheid of partijen vóór, tijdens en na het verhoor of de zitting.
- staakt de opdracht zodra zijn neutraliteit niet meer kan worden gegarandeerd. Bijvoorbeeld bij een gewetensconflict, belangenvermenging, bedreiging, enz. De beëdigd tolk meldt dit onmiddellijk aan de partijen.
- heeft ook het recht om in moeilijke situaties, bij bedreiging of agressie, te beslissen de tolk- of vertaalopdracht af te breken.

5. GEHEIMHOUDING EN BEROEPSGEHEIM

5.1. De beëdigd vertaler of beëdigd tolk neemt in elk geval, ongeacht wat hij vertaalt of waar hij tolkt en voor welke partijen, een strikte geheimhouding in acht. Een beëdigd vertaler of beëdigd tolk die de communicatie faciliteert tussen partijen van wie minstens één door het beroepsgeheim is verbonden, mag de geheimen die hem in de uitoefening van zijn beroep zijn toevertrouwd niet bekendmaken. Indien hij dat wel doet, schendt hij zijn beroepsgeheim (geregeld door art. 458 Sw.).

5.2. Indien de beëdigd vertaler of beëdigd tolk niet gebonden is door het beroepsgeheim, rust op hem enkel een discretieplicht. De beëdigd vertaler of beëdigd tolk springt bijgevolg steeds discreet om met alle informatie die hij in het kader van zijn opdracht verwerft. Hij zal de tijdens de opdracht verworven kennis op geen enkele wijze onthullen, gebruiken of misbruiken voor eigen gewin of belang.

5.3. De beëdigd vertaler of beëdigd tolk wordt niet vervolgd wegens schending van het beroepsgeheim indien hij voor een rechtbank, een onderzoeksrechter of een parlementaire onderzoekscommissie getuigenissen aflegt. De beëdigd vertaler of beëdigd tolk bezit in dit geval dus een spreekrecht. Anderzijds bezit de beëdigd vertaler of beëdigd tolk ook een zwijgrecht. Wanneer hij wordt opgeroepen om in rechte te getuigen, is hij met andere woorden verplicht om te verschijnen, maar niet verplicht om de vertrouwelijke informatie ook daadwerkelijk mede te delen. Hij kan dit zwijgrecht voor elke vraag afzonderlijk – op basis van een belangenafweging die hij zelf maakt – invoeren.

5.4. De beëdigd vertaler heeft in het geval van persoonsgebonden documenten de plicht om persoonsgegevens op een eerlijke en rechtmatige manier te gebruiken, enkel en alleen ten behoeve van zijn vertaling. Hij gaat voorzichtig om met die gegevens en bewaart ze niet langer dan strikt noodzakelijk om de vertaling te kunnen maken.

5.5. De beëdigd vertaler of beëdigd tolk respecteert de plicht om discreet met alle informatie om te springen en deze geheim te houden zijn hele leven lang.